

KÉPZÉSI ÉS KIMENETI KÖVETELMÉNYEK

SZOCIÁLIS ÉS MENTÁLHIGIÉNÉS SZAKGONDOZÓ SZAKMA

1. A szakma alapadatai

- 1.1 Az ágazat megnevezése: Szociális
- 1.2 A szakma megnevezése: Szociális és mentálhigiénés szakgondozó
- 1.3 A szakma azonosító száma: 5 0923 22 05
- 1.4 A szakma szakmairányai: -
- 1.5 A szakma Európai Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 5
- 1.6 A szakma Magyar Képesítési Keretrendszer szerinti szintje: 5
- 1.7 Ágazati alapoktatás megnevezése: Szociális
- 1.8 Kapcsolódó részsakmák megnevezése: -
- 1.9 Szakmai oktatás (ágazati alapoktatás és szakirányú oktatás együttes) foglalkozásainak száma (egybefüggő szakmai gyakorlat nélkül):
 - 1.9.1 Tanulói jogviszonyban: 3 éves kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben legalább 3200 óra megtartott foglalkozás.
 - 1.9.2 Felnőttképzési jogviszonyban: az 1.9.1 pont alapján az adott iskola szakmai programjában felnőttképzési jogviszonyban folyó oktatásra meghatározott foglalkozásszám, amelynek 1/4-e kötelezően ágazati alapoktatásra fordítandó.
- 1.10 Egybefüggő szakmai gyakorlat időtartama: Szakképző iskolai oktatásban: -, Technikumi oktatásban: -, Kizárólag szakmai vizsgára történő felkészítésben: 320 óra

A szakmai oktatás teljes időtartama tanulói és felnőttképzési jogviszonyban egyaránt az 1.9 és 1.10 pontok alatti oktatási idők összege.

2. A szakma keretében ellátható legjellemzőbb tevékenység, valamint a munkaterület leírása

Felsőfokú (Bsc, Msc) végzettséggel rendelkező szociális és/vagy egészségügyi végzettségű szakember irányításával végzi tevékenységét. Holisztikus szemlélettel közelíti meg munkáját. Segítséget nyújt a szociális ellátásra szoruló idős, pszichiátriai, szenvedélybetegséggel, fogyatékossgal élő személyek teljes körű ellátásában a szociális alap- és szakosított ellátások területén. Fő célja az egyén szükségleteinek a felmérése, illetve az életkornak, fizikai, lelki állapotnak megfelelő gondozása. Az életkor, az élethelyzet, az egészségügyi, fizikai és mentális állapot figyelembevétele mellett a szociális-, gyermekjóléti- és gyermekvédelmi szolgáltatások igénybevevői számára segítséget nyújt a fizikai, mentális, egészségügyi, szociális és lakókörnyezeti szükségletek kielégítéséhez. Felismeri a gondozással kapcsolatos feladatokat, és a kompetenciájába tartozó feladatokat önállóan végrehajtja. Az ember egészségi állapotát folyamatosan megfigyeli, és az ezzel kapcsolatos intézményi dokumentációt a szakmai irányelveknek megfelelően tölti ki. Felismeri a nagyon nehéz élethelyzeteket, és segítséget nyújt azok megoldásában. Munkája során törekszik az ellátottak lelki és a

testi betegségeinek megelőzésére. Részt vesz a lelki- és hitélet, a szabadidős, a kulturális tevékenységek és foglalkoztatási formák megszervezésében, végrehajtásában. Feladatai elvégzése közben együttműködik munkatársaival és az ellátásra szorulókkal. Empátiát tanúsít a szolgáltatást igénybe vevő személyek felé, és tisztelettudó módon viselkedik velük, hozzátartozóikkal és saját kollégáival egyaránt.

3. A szakmához rendelt legjellemzőbb FEOR szám

Szakma megnevezése	FEOR-szám	FEOR megnevezése
Szociális és mentálhigiénés szakgondozó	3511	Szociális segítő
Szociális és mentálhigiénés szakgondozó	3513	Szociális gondozó, szakgondozó

4. A szakképzésbe történő belépés feltételei

4.1 Iskolai előképzettség:

Érettségi

4.2 Alkalmassági követelmények

4.2.1 Foglalkozás-egészségügyi alkalmassági vizsgálat: szükséges

4.2.2 Pályaalkalmassági vizsgálat a szakirányú oktatás megkezdése előtt: nem szükséges

5. A szakmai oktatás megszervezéséhez szükséges tárgyi feltételek

5.1 Eszközjegyzék ágazati alapoktatásra

Oktatótermi/csoportfoglalkozáshoz alkalmas eszközök, szolgáltatások

- digitális-, okos-, interaktív (smart)-, flipchart tábla
- audiovizuális eszközök (állókép-, diavetítő, epizskóp, mozgókép-, filmvetítők, CD-, DVD lejátszó, rádió)
- asztali számítógép, laptop (web 1.0, 2.0), tablet, projektor
- internet szolgáltatás, tv (központi, zártláncú)

Elsősegélynyújtáshoz alkalmas eszközök: (Tanműhelyben kialakított demonstrációs terem)

- gyorstapasz
- gyorskötöző-, kötözőpólya, vágott mull-lap (kicsi, nagy, közepes)
- kötöző kendő
- kompressziós pólya
- rögzítő pólya
- háromszögekendő
- alumínium bevonatú elsősegély-takaró
- hajlított elsősegélyolló
- fertőtlenítő oldat/spray
- egyszer használatos kesztyű
- kéztisztító (folyékony)
- defibrillátor
- sebimitáló
- ambubaba

Alapápolás és a gondozás eszközei: (Tanműhelyben kialakított helyiség(ek))

- konyhabútor, mikrohullámú sütő
- edénykészlet (lapos-, mély-, kistányér felnőtt/gyermek részére, speciális pl. öntapadós tányérok)
- az étkezéshez szükséges egyéni tálcás rendszer bemutatásának eszközei
- étkészlet (kanál, villa, kés,. kiskanalak felnőtt/gyermek méretben, speciális kanalak)
- pohárkészlet (normál, mércézett), szívószál, betegítő pohár, csésze-, pohártartó,
- szalvéta és szalvétatartó
- tálca
- kancsó
- konyhatechnikai eszközök: pépesítésre alkalmas eszköz (aprító, daráló, passzírozó, turmix gép)
- papírtörő, egyszer használatos terítő
- háztartási tisztító-, takarítószer (mosogató, felmosó, súroló-, fertőtlenítőszer, szivacs, törő-, takarítókendők, súrolókefe, vödör, seprő, lapát stb.) papírtörő, fertőtlenítő törőkendő
- pedálos szemeteskuka
- fürdőszoba, fürdőkádra illeszthető-, zuhanyozóban használható fürdetőszék, gurulós fürdetőszék
- manikűr-, pedikűr készlet (körömcsipesz, köröm-, pedikűr olló) hajmosó sapka, körömkefe
- nylon köpeny, védőruha
- ágynemű (nagy-, kispárna, pléd, paplan)
- háztartási textíliák: (nagy- és harántlepedő, kis- és nagypárna-, paplanhuzat, vízhatlan és légáteresztő ágynemű- és matrachuzatok, ágy- és matracvédő lepedő), textília borogatáshoz, egyszer használatos és hagyományos mosdókesztyű, törölköző
- egyszer használatos betegápolási eszközök
- hálóing/pizsama, köntös
- papucs
- egyszer használatos kesztyű, szájmaszk
- prevenció és betegkényelmi eszközök: sarok és könyökgyűrű, lábtámasz stb.
- házi patika, gyógyszeres szekrény/gyógyszertároló-, adagolók, gyógyszerek, bőrfertőtlenítő, tápláló- és illóolajok, intelligens és hagyományos kötszerek
- eszközfertőtlenítő szerek
- felkaros automata RR mérő, lázmérő, inhaláló készülék, gyóglámpák (infra, polarizált, fényterápiás eszközök)
- vizeletvizsgáló tesztsíkok, vizeletgyűjtő zsák, inkontinencia betét (különféle), egyéb eszközök az inkontinens beteg ellátásához
- emésztőrendszeri gyorsteszték, anus-prea tartály
- vércukor monitorozásához és az inzulin beadásához szükséges eszközök (vércukormérő eszköz, tesztsík, PEN, egyszer használatos fecskendő, tű)
- hely-, helyzetváltoztatás eszközei (ékpárna, bot, támbot, járókeret, kerekesszék, rollátor, kapaszkodók)
- életminőséget javító, segítő eszközök: kézhosszabbító, ágytálca, bútormagasító
- decubitust megelőző és kialakult decubitus esetén használatos eszközök

Foglalkoztatás és az aktivitás eszközei (Tanműhelyben kialakított helyiség(ek))

- audiovizuális eszközök (TV, video, DVD, PC, projektor, vetítővászon, CD lejátszó, kamera, rádió)
- író-, rajz-, filctollak, flipchart tábla, papír

- kül- és beltéri társasjátékok
- textil kézimunka eszközei (szabásminták, szabóolló, textil, filc, tű, kötőtű, horgolótű, fonál stb.) egyéb anyagfélésekkel végzett kézműves foglalkozások eszközei (pl.: papír, karton, festék, ecset, színes ceruza, olló, ragasztó stb.)
- kül- és beltéri sporteszközök

5.2 Eszközjegyzék szakirányú oktatásra

1. A demonstrációs terem felszerelése

● funkcionális betegágy	● előkészítő kocsi	● személymérleg magasságmérővel
● betegemelő	● ágyazókocsi	● badella pedálos
● kapaszkodó	● szennyesledobó kocsi	veszélyes hulladék kezelésének az eszköze
● védőrács	● gyógyszer-szekrény	
● lábtámasz	● fehérnemű szekrény	
● kombinált éjjeliszekrény	● gördülő WC-szék	
● támlás szék		
● zsámoly		
● spanyolfal		

2. Ágynemű és egyéb fehérnemű

● nagylepedő	● kispárna	● papucs
● haránt lepedő	● párna	● borogató-ruha
● takaróhuzat	● takaró	● mosdókesztyű
● párnahuzat	● pléd	● konyharuha
● kispárnahuzat	● törölköző	● szennyeszsák
● matracvédő	● hálóing	● kényelmi eszközök
● gondozó matrac	● pizsama	
	● köntös	

3. Az ápolás-gondozás eszközei

● műanyag tálca	● vízhőmérő	● hintőporos doboz
● evőeszközkészlet	● hőmérő	● egyszer használatos borotva
● étkészlet (tányérok)	● szappantartó	● egyszer használatos ápolási eszközök (pl. mosdókesztyű, bőrtisztító és bőrápoló eszközök)
● egyéni tálca étkezéshez	● sampon, szappan, tusfürdő	● nylon köpeny
● pohárkészlet	● fésű, hajkefe	
● csésze (készlet)	● hajszárító	
● kancsó	● tűkőr	
● üvegmosó	● fogkefe	
● mosdótál (kicsi és nagy)	● fogkrém	
● vödör	● fogmosópohár	
	● körömkefe	
	● körömcipesz	
	● körömolló	

4. Váladékfelfogó és vizsgálatra küldésre szolgáló eszközök

- vesetál
- ágytál
- ágytálmosó kefe

- vizelőedény (férfi, női)
- vizelőüveg mosókefe
- mérőhenger

5. Gumi eszközök

- gumikesztyű
- gumiujj
- gumilepedő
- katéterek
- sarok- és könyökgyűrű

6. Egyszer használatos eszközök

- fecskendő (2, 5, 10, 20 ml)
- inzulinfecskendő
- egyszer használatos tűk
- szájmaszk
- decubitus alátét
- inkontinencia betét
- vizeletgyűjtő zsák
- anus–prea tartály
- spatula

7. Laboratóriumi eszközök

- vércukorszint-mérő készülék
- tesztcsík vércukorszint meghatározáshoz
- tesztcsík vizelet meghatározáshoz
- kémcsövek
- zárt rendszerű vérvételi csövek

8. Gyógyszerek, vegyszerek

- gyógyszerek (bemutatáshoz, gyakorláshoz)
- fertőtlenítőszeres bőr- és eszköz-fertőtlenítéshez
- alkohol
- vazelin
- parafinolaj
- széles, antimikrobiális spektrummal rendelkező bőrfertőtlenítő oldat
- háztartási tisztító- és fertőtlenítőszeres

9. Kötszerek

- vatta
- papírvatta
- gézpólya különböző méretben
- gyorskötöző pólya
- rugalmas háló
- öntapadó kötésrögzítő
- steril mull-lap különböző méretben
- rugalmas pólya
- izolációs takaró
- intelligens kötszerek

10. Egyéb eszközök

- vérnyomásmérő
- fonendoszkóp
- PEN
- lázmérő

- mérőszalag
- horgas csipesz
- anatómiai csipesz
- vattatartó
- szemcseppentő
- veszélyeshulladék-tároló
- inhaláló készülék
- nyomtatványok

11. Az elsősegélynyújtás eszközei

● mentőláda, felszereléssel	● ragtapasz	● tálka
● pléd	● rugalmas háló különböző méretben	● kesztyű
● lepedő	● steril gyorsköttető mullpólya különböző méretben	● kézfertőtlenítő
● sebimitációs készlet	● rugalmas pólya	● papírtörölköző
● steril mullpólya különböző méretben	● kötszerkapocs	● törölköző
● steril mull-lap különböző méretben	● biztosítótű	● pneumatikus sín
● vatta	● kötszerolló	● nyakrögzítő gallér
● papírvatta	● olló	● háromszögletű kendő
● bőrfertőtlenítő szer többféle	● anatómiai csipesz	● reanimációs fantom
	● ledobó-tál	● lélegeztető ballon + arcmaszk
		● hordágy

12. Szemléltető eszközök

- csontváz
- szív falitábla
- vérkeringés falitábla
- emésztőrendszer falitábla
- agy falitábla
- egész test izomrendszer falitábla
- vese falitábla
- idegrendszer falitábla
- nemi szervek falitábla
- nyirokkeringés falitábla
- szétszedhető törzs moulage
- szív moulage
- fül moulage
- szem moulage
- agy moulage
- légúti moulage

A gondozáshoz szükséges eszközök

13. Háztartási– és konyhatechnikai eszközök

- konyhaszekrény
- konyhaasztal
- szék
- hűtőgép
- hűtőhőmérő
- tűzhely
- mikrohullámú sütő
- edénykészlet
- étkészlet
- tálkészlet
- szalvétatartó
- evőeszközkészlet
- tálca
- kancsó
- mércézett pohár
- pohárkészlet
- robotgép és egyéb konyhatechnikai eszközök: aprító, daráló, passzírozó
- konyhamérleg
- asztalterítő
- konyharuha
- kötény
- háztartási tisztítószer
- badella pedálos
- mérge szekrény
- takarító eszközök (szivacs, kefe, vödör, seprű stb.)
- porszívó
- mosógép
- ruhaszáritó
- vasaló
- vasalódeszka
- szobahőmérő

14. Gyógyászati segédeszközök

- bot
- támbot
- járókeret
- kerekesszék
- hallókészülék
- rehabilitációt segítő gyógyászati segédeszközök

15. Eszközök a foglalkozás és aktivitás szervezéséhez

- TV
- videokamera
- rádió
- társasjátékok (sakk stb.)
- kézimunka eszközei (szabásminták, szabóolló, textil, filc, tű, kötőtű, horgolótű, fonál stb.)

- eszközök papírmunkákhoz, rajzoláshoz (karton, festék, színes ceruza stb.)
- sporteszközök
- fejlesztést segítő eszközök

16. Egyéb eszközök

- védőruhák
- védőcipők
- tűzoltó készülék

6. Kimeneti követelmények

6.1 Az ágazati alapoktatás szakmai követelményeinek leírása

A szociális, gyermekjóléti alap- és gyermekvédelmi szakellátások különböző intézményeiben kompetenciájának megfelelő esetekben önállóan, és/vagy felsőfokú végzettségű szakember irányításával képes a segítségre szoruló egyén/család/csoport/közösség életvitelét támogató segítséget nyújtani. Tanulmányai alapján az egyéni, csoportos és a közösségi térben fellépő működési mechanizmusokat felismerve az indokolt és szükséges segítségnyújtási formára javaslatot tesz, a végrehajtásban önállóan vagy felsőfokú végzettségű szakember irányításával tevékenyen közreműködik. Krízis-, rendkívüli és katasztrófhelyzetben a szükséges beavatkozásokban utasítás szerint, kompetenciájának megfelelően részt vesz. Ismeri és ellátja a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi szolgáltatások adminisztrációs feladatait. Munkájában a mindenkori jogszabályokban, szabályozókban, protokollokban, módszertani útmutatókban, illetve a szociális munka etikai kódexében előírtakat követve tevékenykedik. Legalább egy idegen nyelven alapvető fogalmakat megért, alapvető köznyelvi kommunikációt folytat. Munkájában nagy gondot fordít a prevenciós munkára, ehhez kapcsolódóan ismeretterjesztő előadásokat, foglalkozásokat szervez infokommunikációs és digitális eszközök segítségével.

6.2 Ágazati alapoktatás szakmai követelményei

Sorszám	Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke
1	Kapcsolatot tart és együttműködik a szociális és/vagy gyermekjóléti és gyermekvédelmi ápolás, gondozás, szervezés, tervezés folyamatában az érintett szakemberekkel, ellátottakkal, gondozottakkal és családtagjaikkal.	Ismeri a humán szolgáltatások rendszerét, a kapcsolatfelvétel, a kapcsolatfenntartás és kapcsolatle-zárás lehetőségeit.	Törekszik az érzelmi stabilitása megtartására és a kiegyensúlyozott munkavégzésre.	Szakmai segítséggel kiválasztja az ellátottak és gondozottak érdekében a legmegfelelőbb együttműködési formát.
2	Útmutatás alapján az ellátottak és gondozottak foglalkoztatásához, alkotó tevékenységéhez fel-	Ismeri az ellátottak és gondozottak foglalkoztatásához, fejlesztéséhez, rekreáció-	Empátiával fordul az ellátottak és gondozottak, valamint családtagjaik felé. Egyes eszközök be-	Felelős az erőforrások hatékony felhasználásáért, figyelembe veszi az anyagi, szemé-

	használható (szemléltető, fejlesztő, rekreációs) eszközöket készít, előkészít és használ.	jához felhasználható (szemléltető, rekreációs, fejlesztő) eszközöket, a csoportdinamikai jellemzőket.	szerzésénél és felhasználásánál figyelembe veszi a fenntarthatósági szempontokat.	lyi és tárgyi erőforrásokat a foglalkozások előkészítésében és megtartásában.
3	Szakmai irányítás mellett a jogszabályok és a módszertani útmutatók alapján szakmai (adat- és információ-rögzítési, elemzési, tervezési) dokumentációkat készít papír alapon és elektronikusan.	Ismeri a szakmai dokumentációk (pl. sablonok, nyomtatványok, elemzési, fejlődést követő és tervezési dokumentumok) készítésének, kitöltésének formai és tartalmi követelményeit.	Törekszik a feladat megértésére, határidőre történő elkészítésére, motivált a végrehajtására, értékelve és mérlegelve, kritikusan kezeli és használja az információforrásokat. Törekszik arra, hogy tájékozódjon az egyes technológiák és eszközök hatékonyságának jellemzőiről, energiafogyasztásukról, környezeti hatásukról. Fontosnak tartja ezen jellemzők ismeretét.	Az adminisztrációs feladatokat önállóan, felelősséggel, a határidők betartásával végzi, önellenőrzéssel értékeli saját munkáját.
4	A munkavégzés során alkalmazza a munka- és balesetvédelmi, (köz) egészségügyi, valamint a tűzvédelmi és környezetvédelmi előírásokat. Szükség szerint elsősegélyben részesíti a rászorulókat.	Ismeri a munka- és balesetvédelmi, a tűzvédelmi és környezetvédelmi, valamint az elsősegély és közegészségügyi előírásokat.	A munkavégzése során a munka- és balesetvédelmi, (köz) egészségügyi, valamint a tűzvédelmi és környezetvédelmi előírásokat, szabályokat betartja.	Munkára képes és alkalmas állapotban, szabálykövető módon vesz részt a munkavégzésben. Felelősséget vállal a veszélyhelyzet megoldásában.
5	A tanulmányai és a munkavégzés során a birtokába került személyes adatokat a jogszabályok és a szociális munka etikai kódexe vonatkozó pontjainak megfelelően kezeli, a gon-	A személyes adatok védelmével kapcsolatos adatvédelmi és adatbiztonsági szabályokat ismeri, a jogszabályban foglalt titoktartási kötelezettségeinek	Tiszteletben tartja az állampolgári jogokat, a védelem alá eső adatok, információk birtokosaként elkötelezett azok megőrzése iránt. Alkalmazza az "integritás és bizalmas jelleg" alap-	Felelős munkavégzése során és a magánéletében a tudomására jutott adatok, információk megőrzéséért és kezeléséért.

	dozással kapcsolatos titoktartási kötelezettségeket betartja.	eleget tesz.	elvet.	
6	Felismeri a különböző életkorok élettani, fejlődéslélektani sajátosságait és a fejlődésben jelentkező elmaradásokat, akadályozottságokat.	. Ismeri a különböző életkorok élettani, fejlődéslélektani jellemzőit, egészségügyi rizikóit és a prevenció, korrekció lehetőségeit.	Kész a közös munkára, másokkal megosztja szakmai elméleti és gyakorlati tudását, felhalmozott tapasztalatait.	Felelős az ellátottak és a gondozottak életkori, mentális állapota és fejlettségi szintje szerinti ellátás, gondozás megválasztásáért, az alkalmazott beavatkozásokért.
7	Felismeri és azonosítja a személyeket és csoportokat veszélyeztető helyzeteket, ezeket jelzi közvetlen felettesének.	Ismeri a krízis, krízisintervenció fogalmát és a konfliktuskezelés módszereit.	Keresi az együttműködés lehetőségét, és felismeri a helyzetből fakadó szerepét.	Maradéktalanul betartja a szociális munka etikai kódexét, viselkedéskultúrájával azt képviseli.
8	Érthetően kommunikálja a kreatív javaslatait az ellátás / gondozás kapcsán, ötleteit megosztja munkatársaival.	Ismeri a kommunikáció és közlés alapvető formáit személyes és online kommunikációban.	Véleményét, szakmai álláspontját felelősséggel képviseli.	Egyéni és team munkában a saját kompetenciahatárok figyelembevételével végzi feladatait.
9	Az eltérő szituációkban adekvátan használja a verbális és nonverbális kommunikációs csatornákat.	Ismeri a kommunikációs alapelveket, a legfontosabb alapfogalmakat, a kommunikáció működését, folyamatát, szereplőit, tényezőit, helyzet-típusait, a kommunikációs stílusokat és az asszertív kommunikációs eszközöket.	Nyitott arra, hogy kommunikációs képességeit folyamatosan fejlessze. Asszertív módon kommunikál.	Az ellátottak, gondozottak egészségi, életkorbeli és mentális állapotát figyelembe véve kommunikál, meggyőződik a kommunikáció sikerességéről.
10	Legalább egy idegen nyelven alapvető fogalmakat megért, egyszerűbb kérdésekre válaszol, képes munkakörének legfontosabb idegen	Ismeri legalább egy idegen nyelv alapvető szakmai kommunikációs formuláit. Alapvető szókinccsel, nyelvtani tudással	Nyitott, érdeklődő az adott nyelv alapismereteinek elsajátítása iránt.	Egészségügyi dokumentáció értelmezésében és a saját tevékenysége dokumentálásában az orvosi latin szakkifejezéseket

	nyelvi szakmai kifejezéseit azonosítani.	rendelkezik.		megfelelően használja.
11	Megérti és alkalmazza a szakmai feladatok ellátásához kapcsolódó utasításokat és iránymutatásokat.	Ismeri a szakmájához kapcsolódó alapvető szakmai feladatok ellátásához kapcsolódó utasításokat és iránymutatásokat.	Nyitott a személyiségfejlesztésre. Szakmailag elhivatott, magatartása szabálykövető.	Az irányadó szociális ágazati és intézményi iránymutatások szerint végzi saját tevékenységét.
12	A saját és az ellátottak / gondozottak érdekeit munkavégzése során képviseli. Alkalmazza az érdekérvényesítés módszereit.	Ismeri a szakmai érdekképviselő szintjeit és fórumait. Ismeri az alapvető emberi, gyermeki ellátotti és betegjogokat. Ismeri az érdekérvényesítés módszereit.	Elhivatott az emberi jogok védelmére és azok érvényesítésére.	Önállóan felismeri a jogsérelmet, kompetenciájába tartozóan teszi meg javaslatait a sérelem megszüntetésére.
13	Megérti és alkalmazza az énvédelmi technikákat és módszereket. Jelzést ad, segítséget kér szakmai érintettsége esetén.	Ismeri az énvédő mechanizmusokat, a rekreációs technikákat és módszereket. Rendelkezik alapvető önismerettel, reális önképpel.	Nyitott önmaga megismerésére. Fogékony a személyiség-típusok azonosítására.	Képes az önálló személyiségfejlődésre az elsajátított módszerek és technikák alapján. Lelki egészsége karbantartására különböző rekreációs technikákat alkalmaz és gyakorol.
14	Alapvető digitális kompetenciái és információkezelési képessége alapján táblázatokat használ, szövegeket szerkeszt, levelez. Konstruktívan és tudatosan használja az online kommunikációs eszközöket, csatornákat.	Ismeri az online kommunikációs eszközöket, formákat és módszereket, tisztában van az etikus médiahasználat szabályaival.	Törekszik a mindennapi munkája során használt informatikai eszközöket kezelni, alkalmazni, beállítani. A jelentkező problémákat közvetlen felettesének jelzi.	Munkája során betartja az etikus médiahasználat szabályait, eszerint jár el. Betartja az adatkezelési szabályokat.
15	Szakmai dokumentációkat, szabályozókat, protokollokat	Átlátja az alapvető szociális, gyermekjóléti és	Elsődlegesnek tartja az ellátottak szükségleteinek kielégítését.	Betartja a szakmai előírásokat, naprakészen, pontosan

	értelmez és használ munkavégzése során.	gyermekvédelmi ellátási formákat.		vezeti az előírt dokumentációkat.
16	Digitális kompetenciái birtokában az online térben is tájékozódva képes az önképzésre.	Ismeri a folyamatos képzés, továbbképzés lehetőségeit, az élet-hosszig tanulás célját.	Nyitott és fogékony a szakmai és a környezetében zajló változásokra.	Másokkal együttműködve járul hozzá a szakma, az intézmény fejlődéséhez.
17	Azonosítja az életmód átalakulásával kapcsolatos kockázatokat és dilemmákat.	Társadalomismereti, szociológiai ismeretei alapján egyének, családok, közösségek működésében a különböző életmódok hatásait ismeri.	Nyitott a különböző élethelyzetek, életformák megismerésére, tiszteletére.	Felelősséget vállal a segítő tevékenység során végzett munkájáért.
18	Értelmezi a társadalomban megjelenő gyakori betegségekről készült kimutatásokat és a betegségek rizikófaktorait. Háromdimenziós anatómiai atlasz segítségével modellezi az emberi test felépítését.	Ismeri a társadalom leggyakoribb népbetegségeit, azok rizikófaktorait, a társadalomban kialakult egészségkultúrát, az egészségmegőrzés módszereit. Ismeri a háztartások számára ajánlott házipatika összetételét. Ismeri az emberi test holisztikus egyensúlyát (testi, lelki, mentális területek).	Környezete számára mintát mutatva egészségtudatosan és környezettudatosan él. Törekszik saját maga és közvetlen környezete megóvására. Törekszik a saját testi, lelki és mentális egészségének megőrzésére.	Instrukciók alapján adatokat keres a társadalom egészségkultúrájáról, környezettudatos magatartásáról, és a népbetegségekről.

6.3 Szakirányú oktatás szakmai követelményei

Sorszám	Készségek, képességek	Ismeretek	Elvárt viselkedésmódok, attitűdök	Önállóság és felelősség mértéke
1	Mentálhigiénés ismeretei révén azonosítja és a segítő folyamatban felhasználja a jól és rosszul működő természetes támaszokat.	Ismeri a mentálhigiéné alapfogalmait, a jól és rosszul működő természetes támaszokat.	Kompetenciáinak segítségével törekszik a leginkább megfelelő természetes támasz kiválasztására.	Önállóan és a csapattagokkal együttműködve a segítő kapcsolat felhasználásával végzi tevékenységét

2	Támogatást nyújt az ellátottaknak a családi és személyes kapcsolataik megtartása céljából.	Ismeri a mentálhigiénés segítség módszereit.	Szem előtt tartja a pozitív személyes és családi kapcsolatok kialakítását.	Új megoldásokat kezdeményez a megfelelő kapcsolatok kialakítására (kapcsolatfelvétel, telefon, személyes megkeresés stb.).
3	Bemutatja a krónikus betegek, szenvedélybetegek, pszichiátriai betegek, fogyatékos-sággal élő személyek körében végzett segítő és támogató tevékenységek elemeit.	Ismeri a krónikus betegek, szenvedélybetegek, pszichiátriai betegek és fogyatékos-sággal élő személyek segítésére, támogatására szolgáló technikákat.	Empatikus a krónikus betegek, szenvedélybetegek, pszichiátriai betegek, fogyatékos-sággal élő személyek problémái iránt.	Önálló javaslatokat fogalmaz meg a csapatban az egyes célcsoportok problémáinak megoldására, helyzetének javítására.
4	Szervezi és végrehajtja a bentlakásos intézmények mentálhigiénés segítségének sajátos feladatait.	Ismeri a bentlakásos intézményekben előforduló mentálhigiénés feladatokat.	Kész a közös munkára a csapattagokkal. Elfogadja a szakmai irányelveket.	Önállóan vagy csapatban végzi szervezési, végrehajtási feladatait.
5	Pontosan elvégzi a mentálhigiénés munkához kapcsolódó adminisztrációs, dokumentációs feladatokat.	Ismeri a mentálhigiénés munka dokumentációját, dokumentációvezetési feladatait.	Szem előtt tartja a dokumentáció mindenre kiterjedő vezetését, törekszik ennek minden esetben eleget tenni. Betartja az adatkezelési szabályokat. Ügyel arra, hogy irodai környezetének kialakításában érvényesüljenek a fenntarthatóság szempontjai, kiemelten a keletkező hulladék kezelésében.	Másokkal együttműködve készíti el a mentálhigiénés munka dokumentumait, amelynek készítése önálló feladata.
6	Ismeri a haldoklók és gyászolók gondozásának mentálhigiénés támogatási elemeit. Ezeket alkalmazza a gyakorlatban.	Ismeri a haldoklás és a gyász fázisait.	Empatikus a haldoklókkal és a gyászolókkal egyaránt.	Önállóan felismeri a haldoklás, illetve a gyász szakaszában bekövetkező változásokat. Felelősségteljesen segítő magatartást

				tanúsít ezekben a szituációkban.
7	Tájékoztatást nyújt a családban és egyéb közösségekben az egészségtudatos magatartás kialakulását, megőrzését célzó ismeretekről.	Ismeri az egészség, betegség fogalmát, az egészséget megőrző stratégiákat.	Törekszik a munkavégzése során az egészség minél hosszabb időn át történő megtartására a kliensek körében.	Önálló javaslatokat fogalmaz meg az egészségtudatos magatartás elősegítése érdekében.
8	Célzott, eltérő egészségügyi feladatokat lát el, megelőző jellegű felvilágosító programok szervezésében működik közre.	Ismeri az egészségügy stratégiáit, a prevenció módszereit, a lehetséges szűrések körét, programokat.	Szem előtt tartja a betegségek megelőzését, közreműködik a prevenciókban.	Útmutatással preventív tevékenységet végez önállóan. Együttműködik más szakmák (egészségügy, civil szervezetek, alapítványok stb.) képviselőivel.
9	Azonosítja a rehabilitáció akadályozó és segítő eszközeit, részt vállal a rehabilitáció folyamatában.	Ismeri a rehabilitáció, habilitáció fogalmát.	Elfogadja a rehabilitálandó esetleges személyes hiányosságait. Elkötelezett a társadalmi befogadás elősegítése iránt.	Felelősséget vállal a saját és a csoport munkájáért egyaránt.
10	Adekváтан alkalmazza kompetencia határain belül a személyiséglélektani, a szociálpszichológiai és a szociálgerontológiai ismereteit.	Ismeri és érti a pszichológiai alapfogalmakat.	Munkavégzése során szem előtt tartja az énvédő mechanizmusokat és az alkalmazkodás képességét.	Pszichológiai önállósággal rendelkezik kompetenciáját érintő kérdésekben és feladatokban, amely a felelős cselekvés szabadságával jár együtt.
11	Felismeri az idősödés változásait.	Ismeri az idősödés egészségügyi, élet-tani, kórélettani változásait.	Szem előtt tartja az idősödésből adódó változások problémáit, empátikus a beteg szubjektív panaszait, tüneteit illetően.	Önállóan segítséget, útmutatást nyújt a beteg részére az akut problémák esetében.
12	Ismerteti az idősek társadalmi helyzetét, és felismeri a jellemző szociális problémákat, azok hatásait. Feltárja a kliens helyzetét, szociális problémáit, és	Ismeri az idősek társadalmi helyzetét, a magyarországi demográfiai sajátosságokat és az ebből fakadó következményeket.	Törekszik az előítélet-mentes kommunikációra, gondolkodásra, az egyén jellemzői és tulajdonságai alapján az összefüggések megértésére.	Önállóan tudja követni a tudományos és jogszabályi változásokat.

	azonnal megteszi adekvát jelzéseit a szolgáltatórendszeren belül.			
13	Megtervezi a gondozási, ápolási folyamat és foglalkoztatás módját.	Ismeri a gondozási, ápolási, foglalkoztatási terv elemeit.	Szem előtt tartja a páciens állapotát tervek kidolgozása során. Kliensei irányába törekszik saját maga elfogadtatására, a kölcsönös bizalom kiépítése érdekében.	Segítséget és útmutatást nyújt az idős ember számára a probléma megoldásában. Együttműködik az ápoló, gondozó team-mel.
14	Felismeri az időskorúak önmegvalósítási szándékát és a megfelelő foglalkoztatási lehetőségeket, mindezeket alkalmazza. A foglalkoztatásokat megvalósítja.	Ismeri az időskorúak önmegvalósítását, aktivitását elősegítő technikákat, módszereket tud kidolgozni.	Törekszik a megfelelő foglalkoztatási lehetőségek biztosítására, az idősök aktivitásának fokozására, figyelembe véve az egészségi, pszichés állapotukat.	Felelősséget vállal a csoport és a saját munkájáért a foglalkoztatás működtetésében.
15	Fejleszti az idős emberek képességeit, megakadályozza a szellemi hanyatlásukat.	Tisztában van azokkal a képességváltozásokkal, amelyek akadályozzák az idős mindennapi boldogulását.	Belátja az egyén változó képességeit, és törekszik a változás mértékének megfelelően új módszerek alkalmazására.	Az idős ember mindennapi boldogulását biztosítva új megoldási javaslatokat kezdeményez.
16	Felismeri a kóros öregedés jeleit, a geriátriai kórképek tüneteit.	Tisztában van a geriátriai betegek ápolásának, gondozásának tevékenységével.	Empatikus a beteg ember fizikai és lelki változásait illetően.	A csapat tagjaival együttműködve segíti a fizikai és lelki egyensúly megteremtését.
17	Tapasztalatával segíti a haldokló beteg ápolását, gondozását, részt vesz a temetés előkészítésében.	Ismeri a haldoklás és gyász fázisait.	Empatikus a haldoklóval és a gyászolóval egyaránt, igyekszik egyénre szabottan támogatni őket.	Magára nézve kötelezőnek tartja a szociális szakmai és etikai irányelvek előírásait.
18	Megfogalmazza és jelzi felettesének a pszichiátriai betegek egyéni szükségleteit, segít azok kielégítésében.	Ismeri a pszichiátriai betegségek tüneteit és a pszichiátriai kórképeket.	Szem előtt tartja a pszichiátriai betegségek esetleges következményeiből adódó személyiségváltozásokat, hogy szakmai felettesének jelezni tudja azokat.	Másokkal együttműködve felkészül a beteg ember fogadására és gondozására.

19	Megakadályozza a pszichiátriai betegek társadalmi előítéletének kialakulását felvilágosító programok szervezése által.	Ismeri a pszichiátriai betegeket övező társadalmi előítéleteket, stigmákat.	Törekszik a társadalmi egyenlőtlenségek és előítéletek csökkentésére.	Csapatmunkában új megoldási stratégiák kidolgozásában vesz részt a diszkriminatív megnyilvánulások ellen, és részt vesz a társadalmi befogadás és elfogadás erősítése érdekében szervezett feladatokban.
20	Részt vesz a közösségi pszichiátriai ellátás megszervezésében, működtetésében.	Ismeri a pszichiátriai alap- és szakosított ellátási formákat.	Kész a közös munkavégzésre az alap- és a szakosított ellátási formák képviselőivel, közös munkavégzést kezdeményez.	A csapat tagjaként segíti a klienst a személyre szabott ellátási forma megtalálásában.
21	Pontosan végzi a pszichiátriai betegek intézményi gondozásának adminisztrációs és dokumentációs feladatait.	Tisztában van a pszichiátriai intézményi dokumentációs renddel.	Betartja a meglévő dokumentációs protokollt és a felelős adatkezelés szabályait.	Csapatban együttműködve megoldásokat kezdeményez a teljes körű dokumentáció kidolgozása érdekében.
22	Feltárja a szenvedélybetegek speciális szükségleteit, közreműködik azok kielégítésében.	Felismeri a szenvedélybetegség tüneteit, a betegséggel járó módosult személyiség szerkezetet és a terápiás szer viselkedésre gyakorolt hatását.	Szem előtt tartja szenvedélybetegség esetleges következményeiből adódó személyiségváltozásokat.	Másokkal együttműködve felkészül a beteg ember fogadására és gondozására.
23	Megakadályozza a szenvedélybetegekkel kapcsolatos társadalmi előítéletek kialakulását felvilágosító programok szervezése által.	Ismeri a szenvedélybetegség társadalmi hatását, az előítéleteket, stigmákat.	Törekszik a társadalmi egyenlőtlenségek, stigmák csökkentésére.	Csapatban együttműködve új megoldási stratégiákat javasol és dolgoz ki a diszkriminatív megnyilvánulások ellen.
24	Megvalósítja a szenvedélybetegek fizikai, lelki gondozását.	Ismeri a szenvedélybetegek intézményi ellátási formáit.	Kész a közös munkavégzésre az alap- és a szakosított ellátási formák képviselőivel.	A csapat tagjaival közösen segíti a klienst a személyre szabott ellátási forma megtalálásában.
25	A szenvedélybetegek intézményi gondozása során	Tisztában van a szenvedélybetegek intézményében	Betartja a meglévő dokumentációs protokollt és a felelős	Új megoldásokat kezdeményezhet csapatmunka kere-

	alkalmazott adminisztrációt, dokumentációt pontosan vezeti.	alkalmazott dokumentációs renddel.	adatkezelés szabályait.	tén belül a teljes körű dokumentáció kidolgozása érdekében.
26	Feltárja a fogyatékossgal élő személyek speciális szükségleteit, és közreműködik azok kielégítésében.	Ismeri a fogyatékossgal fogalmát és fajtáit.	Elfogadja a fogyatékossgal élő személy által meghatározott szükséglet-kielégítési sorrendet, de törekszik a szükségleti hierarchia betartására.	Önállóan végzi a szükségletkielégítést, illetve javaslatokat tesz a magasabb rendű szükségletek kielégítésének lehetőségeire.
27	Megvalósítja a fogyatékossgal élő személyek egyéni fejlesztési, foglalkoztatási tervével kapcsolatos feladatokat.	Ismeri a fogyatékossgal élő személyekre vonatkozó egyéni fejlesztés és foglalkoztatási terv lehetőségeit, elemeit, módjait.	Elkötelezett a fogyatékossgal élő személyek fejlesztése iránt. Nyitott az új fejlesztési lehetőségekre, jó gyakorlatokra.	Önállóan fejlesztési tervet készít és javaslatokat fogalmaz meg a fejlesztés feladatait illetően.
28	Tájékoztatja a kientst a gyógyászati segédeszközökről, közreműködik azok beszerzésében. Bemutatja használatukat az ellátott számára.	Ismeri a gyógyászati segédeszközök fajtáit, beszerzési lehetőségeit.	Elfogadja és az elláttal is elfogadtatja a gyógyászati segédeszköz szükségességét. Törekszik arra, hogy tájékozódjon az egyes technológiák és eszközök hatékonyságának jellemzőiről, energiafogyasztásukról, környezeti hatásukról. Fontosnak tartja ezen jellemzők ismeretét, javaslatot tud tenni az alternatívák közötti választásra.	A csapattagokkal együttműködve segíti az ellátott személy gyógyászati segédeszközhasználatát, és felügyeli azt.
29	Megfogalmazza a szervezet működésének problémáit, tüneteit. Tisztában van azal, hogy mikor szükséges a további jelzések megtétele.	Ismeri az emberi test felépítését, működését. Felismeri a normál működéstől eltérő jeleket.	Elfogadja a beteg ember szubjektív panaszait, empátiikus azok megszüntetése iránt.	Önálló döntést hoz a betegségek kialakulása és tünetek megjelenése kapcsán.

30	Megfogalmazza és azonosítja a lehetséges járványtani eseteket.	Ismeri a betegségek terjedési módjait, a kórokozók formáit, behatolásának módjait.	Törekszik a járványok elkerülésére a kompetenciahatárai betartásával.	Vezetői és orvosi irányítással preventív feladatokat lát el a járványok kialakulásának megelőzése, terjedésének megakadályozása érdekében.
31	Feltárja és jelzi az idősek, pszichiátriai betegek, szenvedélybetegek, fogyatékossgal élő személyek gyógyszerelési nehézségeit.	Ismeri a gyógyszerek fajtáit, beadási módjait.	Szem előtt tartja a gyógyszerelés szükségességét, és ennek az ellátással történő elfogadásban segítséget nyújt a szakápolásban dolgozó csapatoknak.	Orvosi irányítással segítséget nyújt a gyógyszeres terápia megvalósításában, a munka-, tűz-, baleset és környezetvédelmi feladatok ellátása mellett.
32	Szükség esetén alkalmazza az elsősegélynyújtás gyakorlati elemeit (sebellátás, újraélesztés stb.).	Ismeri az elsősegélynyújtás szabályait. Felismeri a veszélyeztető állapotokat.	Szem előtt tartja az emberi élet megmentését, a veszélyhelyzet elhárítását.	Önállóan vagy másokkal együttműködve hoz döntéseket az életmentés folyamatában.
33	Megtervezi a gondozás és ápolás lépéseit, folyamatát.	Ismeri a gondozási, ápolási feladatokat egy ellátott kapcsán.	Kész a közös munkára a gondozó, ápoló csapattagokkal.	Másokkal együttműködve végzi a gondozási, ápolási feladatokat.
34	Az egyének problémáinak megoldásakor használja a szociális munka értékeit, és az elméleteket összekapcsolja a gyakorlati kivitelezéssel.	Ismeri a szociális munka színtereit, értékeit, elméleteit, valamint érti a társadalomtudományi összefüggéseket.	Szem előtt tartja a kliens/ellátott helyzetét a társadalmi konfliktusok kezelése mellett.	Személyre szóló megoldásokat keres a munkavégzése során.
35	Kialakítja az etikai szabályoknak megfelelő kapcsolatrendszerét (pl. segítő-kliens, segítő-segítő, segítő-vezető, segítőszakma).	Tisztában van a szociális munka értékeivel és etikai szabályaival.	Nyitott az új megoldásokra a különböző kapcsolatok hatékony működése érdekében.	A csapattagokkal együttműködve hoz döntéseket a kliens/ellátott érdekében.
36	Segítő feladata során hatékonyan használja az elköteleződés, értékrend, kommunikáció	Tisztában van a szociális munka kulcskompetenciáival, a beavatkozás eszközeivel.	Törekszik a kulcskompetenciák egyensúlyban tartására.	Segítségrel és útmutatással használja a kulcskompetenciákat, segít az önálló döntéshozatalban.

	ció, szükséglet-felmérés, tervezés és képessé tevés kompetenciákat.			
37	Segítséget nyújt az esetvezetés folyamatában, segít feltárni a probléma lényegét, a megoldást segítő és akadályozó tényezőket és a megoldás módját.	Ismeri a problémamegoldó modell fázisait, a felmérés eszközeit.	Javaslatokat tesz a lehetséges megoldásokra.	Segítséggel és útmutatással bekapcsolódik az esetvezetés folyamatába, értékeli az eredményt.
38	Segítséget nyújt a kríziskezelés folyamatában. A lélektanilag kritikus állapotok okait felismeri, és javaslatot tesz a megfelelő megoldási stratégiák kialakításához, végrehajtásához.	Ismeri a krízishelyzeteket és tudja, hova kell fordulni ilyen esetekben.	Szem előtt tartja az egyéni elvárásokat, és összehangolja a közvetlen környezetével.	Diplomás szakember támogatásával segíti a krízisből való kimozdulást.
39	Együttműködik a csapattagokkal a feladatok megoldása érdekében.	Ismeri a csoport működésének szabályait, a csoportkohézió lényegét és módját.	Elfogadja a csoport szabályait, és készen áll a közös munkára.	A csapattagokkal együttműködik annak érdekében, hogy a rábízott feladatokat felelősségtudattal elvégezze.
40	A közösség problémáinak feltárását és a megoldási stratégiák kialakítását elősegíti.	Ismeri és felismeri a közösség működésére, interakcióira vonatkozó elméleteket, valamint az egyensúly kialakítására törekvő intervenciók módszereit.	Kész együttműködni a közösség tagjaival és más szakemberekkel.	Felelősséget vállal a saját munkájáért annak érdekében, hogy a társadalmi elvárásokkal összhangot teremtsen.
41	Alkalmazni tudja az adott kliens érdekében a lehetséges szociálpolitikai lehetőségeket (ellátásokat, szolgáltatásokat).	Ismeri és bemutatja a szociálpolitika támogatási és ellátórendszerét.	Szem előtt tartja a kliens problémáját, és igyekszik a számára legadekvátabb megoldást kiválasztani.	Önálló javaslatokat fogalmaz meg, de másokkal együttműködve hoz döntéseket a társadalmi erőforrások elosztásában.

7. Ágazati alapvizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai

7.1 Az ágazati alapvizsgára bocsátás feltétele: a tanuló, illetve a képzésben részt vevő személy ágazati alapvizsgára az ágazati alapoktatásban való részvétele alapján bocsátható.

7.2 Írásbeli vizsga

7.2.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **A segítő foglalkozás alapismeretei**

7.2.2 A vizsgatevékenység leírása

Az írásbeli vizsgatevékenység az alábbi tanulási eredmények mérésére és értékelésére irányul:

- szakmai személyiségfejlesztés (kommunikációs készségfejlesztés, viselkedéskultúra, reális énkép, konfliktuskezelés)
- általános pszichológiai, fejlődéslélektani és szociálpszichológiai ismeretek
- szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi ellátórendszer
- egészségügyi alapismeretek (az emberi test, népegészségtani, gyógyszeres alapismeretek, egészségkultúra, környezetvédelem)
- elsősegélynyújtási alapismeretek
- társadalomismeret (társadalomismeret alapjai, demográfiai és népesedési alapismeretek, az emberi szükségletek rendszere, a mai magyar társadalom, család és háztartás)
- szociális ismeretek (humán szolgáltatások, szociális ellátórendszer és intézményei, szociális gondoskodás)

Az írásbeli vizsga egy feleletválasztós és feleletalkotós tesztsor (tesztlap), amely tartalmazza 30 kérdést az alábbi feladattípusokból (feladattípusonként 5-5 feladat):

- Egyszerű feleletválasztás (A tesztkérdésekben egy egyszerűen megfogalmazott kérdéshez négy válasz tartozik, melyek közül ki kell választani a legmegfelelőbbnek tartott választ, illetve annak betűjelét.)
- Asszociáció (Fogalmak és állítások találhatóak, amelyek között ki kell találni a logikai kapcsolatot. Az állítások az egyik („A”), a másik („B”), illetve mindkét fogalomra („C”) vagy egyik fogalomra sem („D”) igazak.)
- Hibakereső egyszerű feleletválasztás (Négy meghatározás tartozik egy kérdéshez, melyek közül az egyik helytelen állítást tartalmaz, ennek a betűjelét kell bekarikázni.)
- Igaz-hamis egyszerű feleletválasztás (Öt egyszerűen megfogalmazott kérdéshez öt-öt darab válaszlehetőség tartozik, ezek közül meg kell határozni, hogy melyik válasz igaz és melyik hamis. A felsorolt állítások mögé „I” (igaz) vagy „H” (hamis) betűt kell írni.)
- Mondatkiegészítés (A mondatkiegészítés feladatban öt olyan mondat olvasható, melyeknek egy-egy szava helyett pontok állnak, és az egy-egy beillesztendő szó teszi szakmailag, tartalmilag értelmezhetővé a mondatokat.)
- Fogalom meghatározása (5 darab definíció kifejtése.)

7.2.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 90 perc

7.2.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes ágazati alapvizsgán belül: 30 %

7.2.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

A javítás a feladatsorhoz rendelt értékelési útmutató alapján történik. Az egyes feladattípusok aránya és értékelése:

- szakmai személyiségfejlesztés (kommunikációs készségfejlesztés, viselkedéskultúra, reális énkép, konfliktuskezelés): 10%
- általános pszichológiai, fejlődéslélektani és szociálpszichológiai ismeretek: 10%
- szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi ellátórendszer: 20%
- egészségügyi alapismeretek (az emberi test felépítése, népegészségtani, gyógyszer-tani alapismeretek, egészségkultúra, környezetvédelem): 20%
- elsősegélynyújtási alapismeretek: 15%
- társadalomismeret (társadalomismeret alapjai, demográfiai és népesedési alapismeretek, az emberi szükségletek rendszere, a mai magyar társadalom, család és háztartás): 5%
- szociális ismeretek (humán szolgáltatások, szociális ellátórendszer és intézményei, szociális gondoskodás): 20%

7.2.5.1 Az értékelés százalékos formában történik.

7.2.5.2 A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerezhető összes pontszám legalább 51 %-át elérte.

7.3 Gyakorlati vizsga

7.3.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **A szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi ellátás tevékenységformái**

7.3.2 A vizsgatevékenység leírása

A gyakorlati vizsgatevékenység két vizsgarészből áll.

1. **vizsgarész: Portfólió:** A tanuló szóbeli előadással kísért prezentáció keretében bemutatja a személyes érdeklődését és motivációját az ágazat, valamint a szociális, gyermekjóléti és gyermekvédelmi segítő szakmák iránt. A prezentációt előzetesen megküldi a vizsgát szervező szakképző intézménynek a vizsga előtt 10 nappal.
2. **vizsgarész: Demonstráció:** Az ágazati alapoktatásban elsajátított szociális ágazati ismeretei alapján a szakképző intézmény által összeállított tevékenységlistából választva bemutatja a leírt feladat végrehajtását (demonstráció).

1. vizsgarész leírása: Portfólió

- Minimum 10, maximum 15 diából álló prezentáció elkészítése, melyet a tanuló a vizsga előtt 10 nappal lead az ágazati alapvizsgát szervező szakképző intézménynek.
- A tanuló a prezentációt a vizsga során személyesen, a vizsgabizottság előtt bemutatja, legfeljebb 20 percben. A vizsgabizottság, értékelése kialakításához a prezentáció bemutatása előtt feltett kérdésekre kapott válaszokat is értékeli, melyekre a tanuló legfeljebb 10 percben válaszol.

Elvárás, hogy fotódokumentáció, szkennelt dokumentum csak abban az esetben szerepeljen, ha az releváns és szükséges az előadás szempontjából. Nem a tanulóról készült fénykép, valamint személy(ek)et ábrázoló fotó, szerzői jog, szabadalom, véd-

jegy alatt álló művek esetén a forrás, illetve hozzájárulás megjelölése szükséges.

A prezentáció elsődlegesen a tanulók személyes érdeklődését, attitűdjét, kommunikációs készségét, képességét hivatott bemutatni. A tanulónak a vizsgabizottsággal folytatott szakmai kommunikációja egészíti ki a gyakorlati vizsgatevékenységet.

A 2. vizsgarész leírása: Demonstráció

Az ágazati alapoktatásban elsajátított ápolás, gondozás, szabadidő-szervezés, foglalkoztatás, adminisztráció, elsősegélynyújtás és közegészségügyi tanulási eredmények alapján a tanuló a szakképző intézmény által összeállított tevékenységlistából választva bemutatja egy leírt feladat végrehajtását (demonstráció) tantermi körülmények között. A tevékenységlistának legalább 20 eleműnek kell lennie. Egy adott tevékenység legalább 2, legfeljebb 4 témakör ismereteit és képességeit tartalmazza.

7.3.3 A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 50 perc (1. vizsgarész 30 perc, 2. vizsgarész 20 perc)

7.3.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes ágazati alapvizsgán belül: 70 %

A vizsgarészek aránya a gyakorlati vizsgatevékenységen belül:

1. vizsgarész: 30 %
2. vizsgarész: 70 %

7.3.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

Az 1. vizsgarész értékelési szempontjai: Portfólió

Értékelési szempontok:

- Szakmai tartalom minősége: szakszerűség, tényszerűség, tárgyszerűség, érdeklődést keltő jelleg. Mértéktartóan saját tapasztalat/élmény/vélemény is helyet kap(hat) a szakmai tartalom kifejtésében. A prezentáció megfelelő, ha a tanuló a hozzászólásokra, kérdésekre tartalmi válaszokat ad, a tanuló reagálása minőségi. (50 %)
- Előadói stílus: felkészültségével, alkalomhoz illő megjelenésével, magatartásával, előadásmódjával, érdeklődésével, kérdésekre adott válaszaival kifejezi a tanuló bemutatott prezentáció tartalmával való azonosulását, előadása közben a szaknyelvet használja. (25 %)
- Prezentáció/szemléltetés: a diaképek rendezettsége, funkcionalitása, a színek és betűméret megfelelőisége, a verbális kommunikáció támogatja a prezentációt/szemléltetést; helyesírás, nyelvhelyesség, a prezentáció összképe, igényessége. (25 %)

A 2. vizsgarész értékelési szempontjai: Demonstráció

Az alábbi szempontsor mentén szükséges megfigyelni és értékelni a gyakorlati munkavégzés szakszerűségét, minőségét, eredményességét:

- a munkaterület előkészítése, a munkavégzéshez való előkészületek és felkészülés minősége (15%);
- higiéniai szabályok betartása (15%);
- kivitelezés/megvalósítás módjának és ütemezésének megválasztása, szakszerű kivitelezése (20%);
- megismert szakmai protokoll betartása (15%);
- a kommunikáció formája, módja, minősége, a verbális és nonverbális kommunikáció összhangja (15%);

- odafigyelés, türelem, udvariasság, empátia (10%);
- kompetenciahatárok betartása (5%);
- a szükséges dokumentáció vezetése (5%).

7.3.5.1 Az értékelés százalékos formában történik.

7.3.5.2 A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a tanuló a megszerzhető összes pontszám legalább 51 %-át elérte.

7.4 Alapvizsgával betölthető munkakör FEOR száma

Ágazati alapoktatás megnevezése	FEOR-szám	FEOR megnevezése	Alapvizsgával betölthető munkakör(ök), tevékenységek
Szociális	-	-	-

7.5 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

8. A szakmai vizsga leírása, mérésének, értékelésének szempontjai

8.1 Szakma megnevezése: Szociális és mentálhigiénés szakgondozó

8.2 Szakmai vizsgára bocsátás feltétele:

- 8.2.1 A szakmai vizsga megkezdésének feltétele a portfólió elkészítése, valamint a vizsgaközpontnak történő leadása a szakmai vizsga megkezdése előtt legalább 10 nappal. A vizsgaközpont a portfólió leadására korábbi időpontot is meghatározhat.
- 8.2.2 Valamennyi előírt képzési évfolyam és az egybefüggő szakmai gyakorlat eredményes teljesítése.
- 8.2.3 Szakmához kötődő további sajátos követelmények: -

8.3 Központi interaktív vizsga

8.3.1 A vizsgatevékenység megnevezése: Szociális és mentálhigiénés szakgondozó szakmai ismeret

8.3.2 A vizsgatevékenység leírása

Számítógép alkalmazását igénylő, interaktív, központi vizsgatevékenység a szakirányú oktatás szakmai követelményeinek (tanulási eredményeinek) – amelyek a képesség, tudás, attitűd, felelősség, autonómia elméleti tudásanyagával kapcsolatosak – mérésére szolgál, amelyhez a következő séma szerint kell összeállítani tesztort:

Feleletválasztós tesztort, amely az alábbi feladattípusokat tartalmazza:

- Egyszerű feleletválasztás: a tesztkérdésekben egy egyszerűen megfogalmazott kérdéshez négy válasz tartozik, melyek közül ki kell választani a legmegfelelőbbnek tartott választ, illetve annak betűjelét.
- Asszociáció: fogalmak és állítások között kell megtalálni a logikai kapcsolatot. Az állítások az egyik fogalomra, a másik fogalomra, mindkét fogalomra, illetve egyik fogalomra sem vonatkozhatnak.
- Relációanalízis: a tesztkérdés helyes megválaszolásához gondosan el kell olvasni az összetett mondatot, amelynek az első része és második része is egy-egy igaz vagy hamis állítást tartalmaz, továbbá – amennyiben mindkét mondatrész igaz – a második indokolhatja vagy sem az első részben megfogalmazott állítást. Mindezek figyelembevételével az összefüggés-elemző, illetve relációanalízis típusú tesztkérdésekben öt kombináció adódik, melyek közül az adott összetett mondatra vonatkozót kell megtalálni, és annak betűjelét megadni.
- Hibakereső egyszerű feleletválasztás: négy meghatározás tartozik egy kérdéshez, melyek közül az egyik helytelen állítás. A helytelen válasz betűjelét kell megjelölni.
- Mondatkiegészítés: öt olyan mondat olvasható, melynek egy-egy szava helyett pontok állnak, melyek helyére az előre meghatározott értékkészletből választott szó teszi igazzá az adott mondatot.
- Igaz-hamis: egy-egy állítás, amelyeknél eldöntendő, hogy igazak (I) vagy hamisak (H).
- Fogalomdefiníció: a vizsgázó fogalom-definíció alapján választja ki előre meghatározott értékkészletből a definíciónak megfelelő fogalmat.

A vizsgatevékenység végrehajtására rendelkezésre álló időtartam: 120 perc

8.3.3 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 25%

8.3.4 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

Az összértékelés százalékos formában történik.

A vizsgatevékenység leírásában szereplő feladattípusokból egybefüggő feladatsor készül, ahol a vizsgatevékenységen elérhető maximális pontszám az alábbiak szerint oszlik meg:

Egyszerű választás – 5 db kérdés, jó válaszonként 1 pont, összesen: 5 pont értékben.

Asszociáció – 5 db kérdés, jó válaszonként 1 pont, összesen: 5 pont értékben.

Relációanalízis – 5 db kérdés, jó válasz esetén kérdésenként 1 pont, összesen: 5 pont értékben.

Hibakereső egyszerű választás – 5 db kérdés, jó válasz esetén kérdésenként 1 pont, összesen: 5 pont értékben.

Mondatkiegészítés – 5 db mondat, jó kiegészítés esetén mondatonként 1 pont, összesen: 5 pont értékben.

Igaz-hamis – 5 db állítás, jó válaszonként 1 pont, összesen: 5 pont értékben.

Fogalomdefiníció – 10 db definíció, jó válasz esetén definíciónként 2 pont, összesen 20 pont értékben.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerezhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

8.4 Projektfeladat

8.4.1 A vizsgatevékenység megnevezése: **Szociális és mentálhigiénés szakgondozó projektfeladat**

8.4.2 A vizsgatevékenység leírása

Portfólió

A portfólió részei:

- a) A gyakorló intézmény bemutatása: általános ismertető a gyakorló intézményről, SZMSZ, személyi és tárgyi jellemzők bemutatása, minimum 2 oldal, maximum 5 oldal terjedelemben.
- b) Egy kiválasztott ellátott személy életútjának bemutatása, illetve szükségletlistájának feltérképezése gondozási és mentálhigiénés szemszögből, valamint a gondozási feladatok, a javasolt megoldások bemutatása (esetmunka).

Formai követelmények:

Minimum 20 oldal, maximum 40 oldal összterjedelemmel (ebből az a) rész minimum 2, maximum 5 oldal), Arial 12-es betűméret, 1.5 sortávolsággal, spirálózva.

Leadási határidők:

- a vizsgázó leadja a portfóliót a szakmai vizsga megkezdése előtt 30 nappal 1 példányban a képző intézmény részére,
- a képző intézmény felelőse a portfóliót a részletes bírálattal együtt a vizsgaközpont részére átadja a vizsgát megelőzően legkésőbb 10 nappal.

A portfólió témavezetője lehet az adott képzésben oktató tanár, akivel a vizsgázó a dolgozat megírásának ideje alatt minimum 3 alkalommal konzultál.

A bírálatot a képzésben nem résztvevő, gyakorló intézményben dolgozó diplomás munkatárs végezze.

A portfólió bírálatán megfogalmazódott kérdéseket (2-4 db) a vizsgázó a portfólió bemutatása során megválaszolja.

Az összefüggő, 160 órás szakmai gyakorlat gyakorlati naplója és a gyakorlaton történnő részvételről szóló igazolás a portfólió mellékletét kell képezze.

A portfólióhoz készített prezentáció minimum 15, maximum 30 diából álljon, amelyeket e-mailben el kell küldeni a témavezető részére a vizsga előtt 15 nappal.

8.4.3 A vizsgatevékenység végrehajtására (bemutatás) rendelkezésre álló időtartam: 30 perc

8.4.4 A vizsgatevékenység aránya a teljes szakmai vizsgán belül: 75%

8.4.5 A vizsgatevékenység értékelésének szempontjai:

Az értékelésnek három része van:

1. A portfólió készítés folyamatának értékelése – maximum 30 pont

- szakanyagok gyűjtése, feldolgozása,
- határidők betartása,
- konzultációkon való aktív részvétel,
- pontos felkészülés a munka elkészítéséhez,
- portfólióban a készítés folyamatához kapcsolódó anyagok, jegyzetek, a részfejezetek, a dolgozat készítése közben keletkezett produktumok bemutatása,
- az esetmunkával kapcsolatos személyes élmények megfogalmazása a konzultációk alkalmával,
- a témavezetővel és más érintett személyekkel való jó együttműködés, amit a témavezető szöveges értékelése tartalmaz,
- a portfólió nem tartalmaz súlyos nyelvtani, nyelvhelyességi és helyesírási hibákat.

2. A kész portfólió tartalmának, eredményének értékelése (a témakiírás és a választás szabadságának lehetősége adott) – maximum 50 pont

- mennyire felel meg a kiírt követelményeknek,
- mennyire részletes, alapos, a választott témának megfelelően felépülő / tagolt
- az egyéni fejlődést (a vizsgázó saját magához viszonyított fejlődését) mennyire tükrözi,
- a leadott dolgozat a vizsgázó saját szellemi terméke, az idézeteket, hivatkozásokat pontosan feltünteti,
- hivatkozik a felhasznált szakirodalomra,
- a lényegi elemeket emeli ki,
- esztétikus, megfelelő papíron íródott, margót és címeket tartalmaz, a táblázatok, diagramok áttekinthetőek, az illusztrációk izlésesek, a dolgozat tagolása arányos,
- a cím a tartalommal összhangban van, figyelemfelkeltő, ötletes,
- a munka tartalma megfelel a választott és előírt témáknak, annak fontos kérdéseit állítja a középpontba, a vizsgázó kifejtette, hogy neki miért azok a lényeges kérdések a témával kapcsolatban,
- témához tartozó szaknyelv alapfogalmait helyesen használja,

- a portfólió életszerű, kötődik a társadalmi valósághoz és a helyi viszonyokhoz.

3. Szóbeli prezentáció - maximum 20 pont

- a portfólió lényegi elemeinek és az egyéni munka konkrétumainak bemutatása,
- kommunikációs készség,
- szakszavak megfelelő használata,
- empátia, önállóság, elhivatottság tükröződése a kommunikációjában,
- a projektkészítés közben szerzett egyéni tapasztalatainak ismertetése.

A vizsgatevékenység akkor eredményes, ha a vizsgázó a megszerzhető összes pontszám legalább 40%-át elérte.

8.5 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges személyi feltételek:

- Az interaktív vizsgatevékenység időtartama alatt a technikai feltételek biztosításáért felelős személy folyamatosan rendelkezésre álljon.
- Interaktív vizsgatevékenységhez vizsgatermenként 1 fő felügyelő személy és 1 fő folyosói felügyelő rendelkezésre álljon.

8.6 A szakmai vizsga vizsgatevékenységeinek lebonyolításához szükséges tárgyi feltételek:

- A szakma képzési és kimeneti követelményeiben az 5. A szakmai oktatás megszervezéséhez szükséges tárgyi feltételek pontban felsorolt eszközök megléte.
- Interaktív vizsgatevékenység esetén megfelelő technikai háttér.

8.7 A vizsgatevékenységek alóli felmentések speciális esetei, módja, és feltételei: -

8.8 A szakmai vizsga eredményébe az ágazati alapvizsgát az alábbi aránnyal kell beszámítani: ágazati alapvizsga: 20%, szakmai vizsga: 80%

8.9 A vizsgán használható segédeszközökre és egyéb dokumentumokra vonatkozó részletes szabályok

- A vizsgatevékenység során a vizsgázó tudomására jutott adatokra titoktartási kötelezettség vonatkozik.
- A vizsgatevékenység során alkalmazott eszközök rendeltetésszerű használata, épiségének megóvása.
- Az interaktív vizsga során semminemű segédeszköz nem használható.
- A gyakorlati vizsga olyan intézményben szervezhető, amellyel a vizsgázó nem áll munkavállalói jogviszonyban.

9. A vizsgatevékenységek megszervezésére, azok vizsgaidőpontjaira, a vizsgaidőszakokra vonatkozó sajátos feltételek: -

Jelen képzési és kimeneti követelmény alkalmazása a szakképzésről szóló 2019. évi LXXX. törvény 11.§ (4) bekezdése alapján a jóváhagyás napját követő naptól kötelező.

Csák János

kultúráért és innovációért felelős miniszter nevében és megbízásából